

Interreg
Danube Region

Co-funded by
the European Union

MYSTICAL DANUBE

MINTATERÜLETI AKCIÓTERV AZ IPOLY-VÖLGY ÉS A BÖRZSÖNY

természeti értékeinek védelmére,
kulturális örökségének megőrzésére és a lassú,
felelősségteljes és tudatos, közösségi alapú
turizmusfejlesztésére

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	3
Cél és helyzetkép	3
Érintettek bevonása	4
Jövőkép és stratégiai célok	9
A térség lehatárolása és leírása	11
Célcsoportok és kedvezményezettek rövid bemutatása	15
SWOT-elemzés	17
Stratégiai prioritások és SMART célok	21
Stratégiai Prioritások	21
SMART célok	19
Akcióterv célok, intézkedések és tevékenységek összhangja	22
PRIORITÁS 1 – Fenntartható, felelős turisztikai infrastruktúra	22
PRIORITÁS 2 – Kulturális örökség és storytelling	23
PRIORITÁS 3 – Befogadó és hozzáférhető turizmus	24
PRIORITÁS 4 – Helyi termékek és gasztronómia fejlesztése	25
PRIORITÁS 5 – Településközi és határmenti együttműködés	26
Monitoring és értékelési keretrendszer	29
Monitoring alkalmaz	29
Monitoring módszertan – offline és online integrált rendszer	29
Kommunikáció és Részvételiség	32
Bevonás és értékelés ütemezése	32
Melléklet 1 - Magyarország és Pest megye vendégforgalmának alakulása	35
Melléklet 2 - Stratégiai dokumentumokhoz való kapcsolódás	39

BEVEZETŐ

CÉL ÉS HELYZETKÉP

Az akcióterv célja, hogy közös stratégiai keretet adjon a Börzsöny–Ipoly térség fenntartható fejlődéséhez, különös tekintettel a **természeti értékek védelmére**, a **kulturális örökség megőrzésére** és a **lassú, felelősségteljes és tudatos, közösségi alapú turizmus** fejlesztésére. A dokumentum azért készült, hogy egyértelmű irányt mutasson a térség települései, szervezetei és szakmai szereplői számára, hogyan reagáljanak a már azonosított kihívásokra, és milyen fejlesztési lehetőségeket érdemes közösen megvalósítani.

A háttérelmzések – különösen a SWOT és a területi helyzetelemzések – több olyan problématerületet azonosítottak, amelyek összehangolt stratégiai fellépést igényelnek:

- ✓ **széttöredezett, kevésbé ismert turisztikai kínálat**, településenként eltérő kapacitásokkal, valamint vendégforgalommal,
- ✓ **egységes térségi márka és digitális megjelenés hiánya**,
- ✓ **elérhetőségi és közlekedési nehézségek** több településen (pl. Felső-Ipoly térség, vasúti elérhetőség gyengesége),
- ✓ **kevesbé kihasznált vagy megújításra szoruló turisztikai infrastruktúra**,
- ✓ **érzékeny természeti területek megléte**, amelyek fokozottan kitettek a klímaváltozás hatásainak (vízhiány, erdőtűz, élőhely-degradáció)
- ✓ **a térség turisztikai kínálatát összefogó szervezet hiánya**, aki "gazdaként" képviseli a szolgáltatókat, érdekérvényesítéssel bír

A dokumentum célja mindezekre reagálva:

Stratégiai irány kijelölése

A nemzetközi turisztikai trendek, az utazási motivációk, valamint a hazai vendégforgalmi adatok és a helyzetfeltárás, valamint a SWOT analízis figyelembevételével egy hosszútávú vízió mentén kijelölt fejlesztési pálya, amely a természeti és kulturális értékek megőrzésével, a települések együttműködésével és a közösségi részvétel erősítésével számol.

Konkrét, megvalósítható fejlesztési javaslatok megfogalmazása

Az akcióterv gyakorlati, SMART célok megfogalmazása, amelyek közvetlenül beépíthetők fejlesztési programokba, pályázatokba és partnerségi kezdeményezésekbe.

ÉRINTETTEK BEVONÁSA

Az akcióterv elkészítése széles körű partnerségi együttműködésen alapult. A térség szereplői különböző ágazatokból, intézményekből és közösségekből érkeztek, és közösen

járultak hozzá a helyzetértékeléshez, a stratégiai célok meghatározásához és a jövőkép kialakításához. A bevonás több alkalommal, több formában történt, többek között a júniusi ipolytölgyesi és a júliusi diósjenői workshopokon, amelyek meghatározóak voltak az akcióterv tartalmi elemeinek pontosításában.

Az alábbi csoportok alkotják a Börzsöny–Ipoly térség legfontosabb területi érintettjeit:

Térségi DMSZ (desztinációmenedzsment szervezetek)

A mintaterület a Budapest és környéke turisztikai térség részét képezi, amely azt jelenti, hogy nevesítve van Magyarország kiemelt desztinációi között. Ennek értelmében az állami turizmusirányításban is mérvadó szerepet tölt be a térség, dedikált desztinációmenedzszerrel. Cél, hogy az itt levő fejlesztések, valamint események és programok összhangban álljon egyrészt a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiában (Turizmus 2.0) megfogalmazottakkal, amelyek a térséget érinti. Így azt javasoljuk, hogy jövőbeni folyamatok kialakítása során is cél legyen a desztináció képviselőinek a bevonása.

Helyi önkormányzatok

A települési szereplők helyismerete, fejlesztési tapasztalata és infrastrukturális felelőssége alapvető volt a folyamat során.

A mintaterületi térség települései:

Szob

Ipolydamásd

Letkés

Ipolytölgyes

Vámosmikola

Perőcsény

Kemence

Tésa

Bernecebaráti

Hont

Ipolyvece

Dejtár

Ípolyszög

Nagyoroszi

Diósjenő

Borsosberény

Drégelypalánk

Patak

Az önkormányzatok elsősorban a szolgáltatási hiányokat, infrastrukturális problémákat (megközelíthetőség, a turisztikai infrastruktúra hiányosságai, valamint online és offline megjelenítés), közösségi igényeket és hosszú távú fejlesztési irányokat fogalmazták meg.

Példák közösségi igényekre a térségben:

- ✓ Ipolytölgyes: Erős igény merült fel akadálymentes turisztikai útvonalak és fogyatékkal élők számára is hozzáférhető szolgáltatások kialakítására.
- ✓ Perőcsény: A helyiek a térség megközelíthetőségének javítását és a túraútvonalak jobb jelzettségét tartják sürgető fejlesztési irányoknak.
- ✓ Nagybörzsöny: Felmerült a kulturális örökségi pontok (pl. helyi malom, műemlékek) jobb bemutatásának és a települési információs felületek fejlesztésének igénye.
- ✓ Diósjenő: A helyi közösség igénye a tájház kulturális tartalmainak fejlesztése és a településhez kapcsolódó természetjáró útvonalak biztonságos, jól jelzett és látogatóbarát kialakítása.

Civil szervezetek és közösségi csoportok

A térség civil hálózata a kulturális örökség megőrzése, a természetvédelem és a közösségi turizmus területén meghatározó. A civilek aktívabbá váltak, amelynek oka, hogy a térség lakossága, demográfiai struktúrája átalakult, a budapesti agglomeráció részeként a társadalom szerkezete fiatalodott, akik véleményformáló, civil csoportokat alakítottak. Nagyon jó példákat látunk, akár a környezettudatosság növelését, vagy a kulturális örökség megőrzését célzó csoportokra, akik aktivizálhatók a térség további fejlődési és kitörési pontjainak meghatározására. A workshopok alapján a következő aktív szereplők azonosíthatók a mintaterületen:

- ✓ **Palóc Út Egyesület** (kulturális útvonal-fejlesztés),
- ✓ **Börzsöny Natúrpark Egyesület** (táj- és természeti értékek védelme),
- ✓ helyi örökségvédő csoportok (pl. Drégely várbarátok),
- ✓ öko-NGO-k (pl. Börzsöny Természetbarát és Hegymászó Egyesület, Börzsöny Alapítvány, Sugárkankalin Turisztikai Egyesület,
- ✓ hagyományőrző közösségek, mesemondók, helytörténészek.

A civil szereplők fontos szerepe a helyi identitás erősítése, a kulturális értékek átörökítése és a közösségi aktivitás növelése volt.

Természetvédelmi és környezeti szereplők

A térség természetvédelmi szempontból kiemelten érzékeny, részben nemzeti parki terület, ezért a természetvédelmi szereplők bevonása, valamint a velük történt folyamatos egyeztetés különösen fontos volt, különös tekintettel a projekt konkrét outputjának meghatározásában, elsősorban a természettel összhangban levő fejlesztés miatt.

Kiemelt érintettek:

- ✓ **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság:** A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság feladata a természeti értékek védelme mellett az ökoturizmus fejlesztése és a környezeti nevelés támogatása. A nemzeti park területe kiemelkedő természeti adottságokkal rendelkezik, hiszen a Duna és az Ipoly völgye, valamint a Börzsöny, a Pilis és a Visegrádi-hegység találkozási pontja különösen változatos tájat eredményez. A szervezet látogatóközpontok, tanösvények, szakvezetéses túrák és erdei iskolák működtetésével segíti a fenntartható turizmus kialakítását, miközben hangsúlyt fektet a természeti értékek megőrzésére is.
- ✓ **Ipoly Erdő Zrt.:** Az Ipolyerdő Zrt. Pest és Nógrád vármegyében mintegy 64 ezer hektár állami erdőterületen gazdálkodik, fő tevékenységei közé pedig az erdő- és vadgazdálkodás mellett a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások is tartoznak. Az erdészeti társaság turistautak, tanösvények, erdei vasutak, kilátók és erdei szálláshelyek fenntartásával járul hozzá a térség turisztikai vonzerejének növeléséhez, különösen a Börzsöny és a Cserhát területén.

Szerepük abban rejlett, hogy ők biztosították a táji és ökológiai értékek pontos feltárását, a sérülékeny területek azonosítását és a természetvédelmi szempontú fejlesztési irányok meghatározását.

Kis- és középvállalkozások, helyi gazdasági szerepe

A mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározó szerepet töltenek be a turizmus működésében és fejlesztésében, mivel közvetlen kapcsolatot teremtenek a helyi gazdaság és a látogatók között. A turisztikai szolgáltatások jelentős részét – például a szálláshelyeket, vendéglátóegységeket, kézműves vállalkozásokat, helyi termelőket vagy programszervezőket – jellemzően KKV-k működtetik (hasonlóan az európai arányokhoz, Magyarországon is 90% feletti a turisztikai KKV-k aránya). Ezek a vállalkozások hozzájárulnak a foglalkoztatás növeléséhez, a helyi jövedelmek bővítéséhez és a vidéki térségek gazdasági stabilitásához.

A térség gazdaságának szempontjából a turizmus multiplikátorhatással rendelkezik: a turisták által elköltött pénz nemcsak a turisztikai szolgáltatóknál jelenik meg, hanem közvetetten más helyi szereplőknél is, például a mezőgazdaságban, kereskedelemben vagy a közlekedési szolgáltatások területén. Emellett a helyi vállalkozások fontos szerepet játszanak a térség identitásának és kulturális örökségének megőrzésében is, hiszen gyakran helyi termékeket, hagyományokat és gasztronómiai értékeket közvetítenek a látogatók felé.

A fenntartható turizmusfejlesztés szempontjából különösen fontos a helyi szereplők együttműködése, mivel ez elősegítheti a térség versenyképességének növelését, a turisztikai kínálat diverzifikálását és a hosszú távú gazdasági fejlődést.

Példák:

- ✓ falusi vendégházak és panziók üzemeltetői (magán- és egyéb szálláshelyek, kereskedelmi szálláshelyek)
- ✓ vendéglátó-üzletek, éttermek, cukrászdák
- ✓ gasztrovállalkozók (pl. chili-szósz készítőik, erjesztett italok mesterei, helyi piacok üzemeltetői)
- ✓ helyi piacok és manufaktúrák, helyi őstermelők (pl. Omama jégbor, Natura Hill fermentált termékei)

Ez a szereplői kör, a közöttük levő együttműködések kialakítása, a hálózatosítás biztosítása alapvető jelentősége a fenntartható turizmus gazdasági modelljének kialakításában.

Turisztikai attrakciók szolgáltatói

Ők alakítják a térség élményszerkezetét, egyedi programkínálatát és lehetőséget biztosítanak a helyiekkel való kapcsolódásra, valamint autentikus élmények biztosítására. Szerepük abban rejlett és rejlik a jövőben, hogy ők biztosítják az elsődleges élményeket a vendégek számára, a hálózat sarokköveit, így együttműködésük és folyamatos kommunikációjuk a többi szereplővel elengedhetetlen. A workshopok során részletesebben megismerkedtek egymással a szolgáltatók, amelyek lehetőséget biztosítottak a további együttműködések kialakítására, a fenntarthatós turizmus jegyében.

- ✓ kisvasutak: Kемencei Erdei Vasút, Királyréti Erdei Vasút, Nagybörzsöny-völgyi vonalak,
- ✓ vidéki információs irodák,
- ✓ túravezetők, idegenvezetők, eseményszervezők,
- ✓ lovarda- és lovasturisztikai szolgáltatók,
- ✓ vízitúra-szervezők az Ipolyon
- ✓ egyéb turisztikai szolgáltatók (túraszervező- és gasztroélmény, pl. Ezer Fű-Fa-Virág)

Oktatási és ifjúsági intézmények

A térség oktatási intézményei és ifjúsági terei a környezeti nevelés és a természeti identitás szempontjából kulcsszereplők. Mindemellett a tervezett fejlesztés aktív célcsoportjait képezik az oktatási intézmények tanulói, így bevonásuk a jelenlegi akcióterv kialakítása mellett a jövőben is fontos lesz, több témakörhöz kapcsolódóan, pl. tervezett létszámadatok egy-egy kirándulás kapcsán, a Börzsönyi legendák beépítése a tanrendbe, további ifjúsági táborok, erdei iskolák, vándortáborok szervezése céljából.

- ✓ helyi általános és középiskolák,
- ✓ erdei iskolák (pl. Kemence, Királyrét),
- ✓ ifjúsági táborok.

Közlekedési és erdészeti szereplők

A táji hozzáférhetőség, erdőgazdálkodás és infrastruktúra működtetésében a két legfontosabb szereplő:

- ✓ Ipoly Erdő Zrt., mint a kisvasutak üzemeltetője;
- ✓ MÁV Csoport regionális vonalai, így a térség vasúton és busszal történő elérhetőségének biztosítása

Határmenti (szlovák) partnerek

A közös Ipoly-völgyi fejlesztések miatt a szlovák oldal bevonása alapvető:

- ✓ az Ipoly túloldalán fekvő települések (pl. Malý Kamenec, Čebovce),
- ✓ szlovák civil szervezetek, egyházak, kulturális csoportok,
- ✓ regionális fejlesztési és turisztikai partnerek.

Egyházi intézmények

A térség vallási öröksége jelentős:

- ✓ Márianosztrai Pálus Kolostor,
- ✓ Nagyborzsöny, Szob és a környező falvak plébániái, barokk stílusú vallásturisztikai helyszínei

Az egyházi szereplők fontossága a kulturális-történeti értékek őrzésében és turisztikai interpretációjában jelenik meg, amely a storytelling erősítésében is szerepet játszhat. Érdeemesnek tartjuk a konzultációt az egyházi szereplőkkel, növelve ezzel akár új célcsoportok (pl. seniorok) bevonását is.

Workshopok szerepe

A stakeholder-bevonás kulcslépései:

- ✓ 2025. júniusi workshop – Ipolytölgyes
- ✓ 2025. júliusi workshop – Diósjenő

Ezek a műhelyek alapozták meg a stratégiai irányokat és a konkrét akciók tartalmát.

JÖVŐKÉP ÉS STRATÉGIAI CÉLOK

A Börzsöny–Ipoly térség jövőképét a workshopokon megfogalmazott közös értékek, a területi elemzések eredményei, valamint a kulturális és természeti örökség sajátosságai határozzák meg. A résztvevők egy olyan térség jövőképét fogalmazták meg, amely egyszerre őrzi meg a vidék csendjét és természetközeli jellegét, miközben nyitott a felelős és közösségi alapú turizmus fejlesztésére.

Jövőkép

„Egy csendes, élhető, természetközeli és kulturálisan sokszínű térség, ahol a felelős, lassú és befogadó turizmus a táji értékek és a helyi közösségek megerősítését szolgálja.”

A vízió az alábbi fő pilléreken nyugszik:

1. Természeti értékek konzisztens megőrzése

A Börzsöny vulkáni hegységének és az Ipoly-völgy ártéri ökoszisztémáinak és sérülékeny élőhelyek védelme, valamint az ökológiai stabilitás alapvetés, különös tekintettel a térség nemzeti parki területe miatt.

2. Kulturális és szimbolikus örökség aktiválása

A térség identitását meghatározzák a helyi legendák és történetek (Börzsönyi betyár, Sisa Pista, Dunai szörny), Drégely vára, valamint a Palóc kulturális örökség. Ezek a narratívák erős, egyedi turisztikai karaktert adnak a térségnek.

3. Közösségi és felelős, hozzáférhető turizmus

A workshopok során kirajzolódott egy olyan turisztikai modell pillérje, miszerint a helyiek számára is előnyös, a látogatók számára pedig érték- és élményalapú megközelítést kell alkalmazni, mindemellett olyan sérülékeny csoportok számára is lehetőséget biztosítani a rekreációra, amelyek jelenleg marginálisan jelennek meg a turisztikai keresleti piacon (látás- és mozgássérültek, értelmi sérültek).

5. Térségi és határmenti együttműködés, mint helyzeti előny

A települések és a szlovák oldali partnerek közötti együttműködés megerősítése elengedhetetlen ahhoz, hogy a térség valódi, összefüggő turisztikai desztinációvá váljon.

Stratégiai célok

A jövőkép megvalósításához az akcióterv a következő stratégiai célokat határozza meg, amelyek egyúttal a dokumentum későbbi fejezeteinek és az akcióterv konkrét intézkedéseinek alapját is adják:

1. Fenntartható és felelős turisztikai infrastruktúra fejlesztése

A tudatos és fenntartható utazók számára élményalapú aktív kikapcsolódás megteremtése, közte tematikus útvonalak (gyalog, kerékpár, lovaglás, evezés), pihenőhelyek, jelzések, információs pontok korszerűsítése és ezek, valamint a térségi szereplők hálózatosodásának biztosítása.

2. Storytelling és örökségalapú élmények fejlesztése

A térség egyedi mítoszainak, történeteinek és kulturális örökségének élményszerű bemutatása online és offline módon.

3. Befogadó és akadálymentes turizmus megvalósítása

Fizikai és információs akadálymentesítés, inkluzív szolgáltatások létrehozása az önkormányzatok és a szolgáltatók által konszenzusban kialakított helyszíneken.

4. Helyi termékgazdaság megerősítése és integrálása a turizmusba

Helyi élelmiszer- és kézműves termékek (bogyós gyümölcsök, jégbor, chili, erjesztett italok, gyógynövényes termékek) térségi, egységes brand alá rendezése, valamint a Duna-kanyar Gasztrotérképre való aktív megjelenés biztosítása.

5. Településközi és határmenti kooperáció erősítése

20 település közös turisztikai platformjának kialakítása, a szlovák partnerekkel közös kulturális és ökoturisztikai tematikus útvonalak fejlesztése.

6. Természeti értékek védelme és klímaadaptáció

Élőhelyek kezelése, vízvisszatartás, erdei infrastruktúra fenntartása a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és Ipoly Erdő Zrt. iránymutatásai szerint.

A Börzsöny és az Ipoly völgye – természet és történelem találkozása

Az Ipoly-völgy és a Börzsöny határán álló Drégely vára a magyar történelem egyik jellegzetes felhője. A környék nagyszámú kápolnás és erdős hegyvidék, valamint a folyó menti vizes élőhelyek különlegesen sokszínűek. A térség gazdag természeti és kulturális örökséget őriz, a látogatók számára élvezhető, nyugodt és fennmaradó természeti élményeket kínál.

MYSTICAL Danube

EVERY REGION HAS ITS OWN STORY
- LET'S TELL THEM TOGETHER!

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Share into our shared mystical story

Természeti értékek

A Börzsöny Magyarország egyik legérdekesebb hegysege. Sűrű erdők, mely patak völgyek, források és gazdag élővilág jellemzi. A hegység és az Ipoly menti értékek számos ritka növény- és állatfaj élőhelyei, így például fokozottan védett fekete golya számára.

A természetvédelmet a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és a helyi közösségek munkája egyaránt segíti. A természet megőrzése közös felelősségünk: kérjük, vigyázzanak az élőhelyekre, kirándulások során vigyék haza magukkal a hulladékokat. A térség természeti értékeinek védelmére, a kulturális örökség megőrzésére, valamint a turizmus fejlesztésére a CEEweb a Biológiai Sokféleségért Egyesület szakértők és a helyi közösségek bevonásával Cselekvési Tervet fogalmazott meg a nemzetközi MYSTICAL DANUBE projekt keretében.

A Cselekvési Terv elérhető:

Jövőkép

„Egy csendes, élhető, természetközeli és kulturálisan sokszínű térség, ahol a felelős, lassú és befogadó turizmus a táji értékek és a helyi közösségek megerősítését szolgálja.”

Az infotérkép a Duna menti országok egy-egy természeti és kulturális értékeiben gazdag térséget jelöl.

A Börzsöny és az Ipoly völgye számos látópontra kínál:

Drégely vára – a hősiesség emlékhelye (On jelenleg itt áll)

- Börzsönyi túraútvonalak – hegycsúcsok, kilátók és vadregényes erdők
- Ipoly folyó – vízitúrák és madármegfigyelés
- Palóc falvak – hagyományos építészeti és helyi ízei
- Erdel kirándulások a hegyek között
- Honfoglalás – váratlan szépség egy eldugott helyen
- Balassagyarmat – Palóc múzeum, Kerékpár múzeum

Akár egy rövid kirándulásra, akár többnapos felfedezésre érkezik, a Börzsöny és az Ipoly völgyének sokszínűségét kínálunk.

További információk:
www.ceeweb.org
www.interreg-danube.eu/projects/mystical-danube

A TÉRSÉG LEHATÁROLÁSA ÉS LEÍRÁSA

A Börzsöny–Ipoly térség Magyarország egyik legváltozatosabb és legértékesebb természeti-kulturális határvidéke. A terület **két markánsan eltérő, mégis egymást kiegészítő tájegységből** áll: a vulkáni eredetű, erdőborította Börzsönyből, valamint az Ipoly folyó mentén elterülő, mozaikos ártéri-rétvidéki ökoszisztémákból. A térség 20 települést foglal magába, amelyek együtt alkotják a magyar pilot területet.

A pilotterülethez tartozó települések közül a legfontosabbak:

- ✓ **Kemence, Nagybörzsöny, Szob, Márianosztra, Perőcsény, Letkés, Tésa, Ipolytölgyes, Vámosmikola, Drégelypalánk**, valamint további kisebb börzsönyi és Ipoly-menti falvak.

A térség természetföldrajzi karaktere az alábbi három fő elem mentén írható le:

A Börzsöny hegység

- ✓ vulkáni eredetű, sűrű erdőborítottsággal,
- ✓ magas biodiverzitással és Natura 2000 területekkel,
- ✓ meredek völgyekkel, patakokkal, forrásokkal,
- ✓ turisztikailag jelentős kilátó- és csúcsrendszerrel (pl. Csóványos).
- ✓ Az Ipoly folyó és völgye
- ✓ ártéri területek, holtágak, vízhez kötődő élőhelyek,
- ✓ gazdag madárvilág, vizes élőhelyek,
- ✓ evezésre, vízitúrákra alkalmas folyószakaszok.

Határmenti településsáv

- ✓ közvetlen kapcsolat a szlovák oldallal (Malý Kamenec, Čebovce és más falvak),
- ✓ Ipoly-hidak, átkelők, kishatárforgalom,
- ✓ történelmi és kulturális kapcsolatok.

A térség természeti környezete

A Börzsöny és az Ipoly-völgy **kiemelten érzékeny ökológiai térség**, amit a háttéranyagok az alábbi jellemzőkkel írnak le:

Magas állat- és növényfaj diverzitás

A Börzsöny sűrű erdőállománya és az Ipoly-völgy vizes élőhelyei több mint húsz különböző élőhelytípust tartalmaznak (erdők, mocsarak, láprétek, rétek, ligeterdők).

Ökológiai kihívások

- ✓ A terület több ponton sérülékeny:
- ✓ vízhiány és csökkenő vízhozamú források,
- ✓ kiszáradó patakmedrek,
- ✓ klímaváltozás miatt növekvő tűzveszély,
- ✓ az ártéri ökoszisztéma visszaszorulása.

A régió ökológiai védelmét a **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság** és az **Ipoly Erdő Zrt.** koordinálja, a helyi lakossággal és természetvédelmi önkéntesekkel együttműködve.

Történelmi és kulturális környezet

A térség kulturális öröksége kiemelkedő, sokszor nem hivatalos, hanem helyi tudáson alapuló, élő hagyományként jelenik meg:

Drégely vára

A magyar történelmi emlékezet egyik ikonikus helyszíne, a helytállás szimbóluma.

Helyi mítoszok és legendák

- ✓ **Börzsönyi betyár** története (megbocsátás narratívája),
 - ✓ **Sisa Pista** mint helyi folklórfigura,
 - ✓ **Dunai szörny** legendája, amely több település mítoszvilágához kapcsolódik.
- Ezek a történetek a térség egyedi, élményszerű turisztikai karakterének alapjai.

Palóc kulturális örökség

A népi építészet, viseletek, gasztronómiai hagyományok és mesék fontos szereplői a térség identitásának.

Ipari és agrárörökség

- ✓ történeti bányaterületek és „tájsebek”,
- ✓ **Nagybörzsöny vízimalom,**
- ✓ kisvasutak: Kemence, Királyrét, Nagybörzsöny.

Közlekedési és hozzáférési helyzet

A térségben rendszeresen felmerülő problémák:

- ✓ több település **közösségi közlekedéssel nehezen elérhető**, különösen a hegyvidéki és felső-Ipoly térség;
- ✓ a vasúti infrastruktúra több helyen **akadálymentesítésre szorul**;
- ✓ a turisztikai útvonalak összeköttetése hiányos;
- ✓ sok szolgáltatás szezonális vagy nem rendszerbe szervezett.

A workshopok alapján a helyiek és szolgáltatók egybehangzóan jelezték: a térségi együttműködés és a jobb mobilitási infrastruktúra nélkül a turizmus nem lesz fenntartható.

A helyszín általános jellemzői

A mintaterület szempontjából tehát adottak a trendek, a stratégia víziója, a kínálat és kereslet, azonban egy fontos elem hiányzik, amelyre jelen projekt választ adhat, mégpedig a storytelling, a Börzsöny, mint aktív turisztikai desztináció mögött rejlő történetek, a hegység rejtélye, a vendégeket a természeti szépségen kívül a hely szellemiségét bemutató történet.

Erre hivatottak az olyan hidden gem pontok kialakítása, amely új lendületet hozhat az addig megszokott termékstruktúrájának, a célpiac köre bővül, mindemellett a desztináció a vendégek mentális térképe szempontból is bővül.

Összességében a pilotterületre jellemző:

A Börzsöny-Ipoly térség fejlődését több, egymást erősítő tényező nehezíti. A terület földrajzi elhelyezkedése kedvező, könnyen elérhető mind Budapest, mind a szlovákiai települések felől, azonban a turizmus és a helyi gazdaság teljesítménye nem tükrözi ezt a potenciált. A háttérdokumentumok és a workshopok alapján a következő fő kihívások rajzolódnak ki:

- ✓ **A turisztikai kínálat széttagolt**, nincs egységes térségi brand vagy koherens módon összekötött szolgáltatáslánc.
- ✓ **A megközelítés több helyen nehézkes** (különösen a Felső-Ipoly térség és a vasúti elérés), ami akadályozza a látogatók áramlását és a turizmus fejlődését.
- ✓ **A narratív és örökségi elemek nincsenek összekapcsolva**, pedig a térség kulturális öröksége (legendák, Drégely, palóc hagyományok) erős turisztikai potenciált hordoz.
- ✓ **Természeti sérülékenység** jellemzi a területet: vízhiány, kiszáradó patakok, klímaváltozási stressz, élőhelyek fragmentációja.
- ✓ **A szolgáltatások befogadó jellege nem teljes**, különös tekintettel a fogyatékkal élőkre és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokra.
- ✓ **A települések közötti együttműködés fejlesztésre szorul**, mert a jelenlegi kapcsolatok és információáramlás nem biztosítja a térség egységes turisztikai fellépését.
- ✓ **A határmenti lehetőségek kihasználtsága alacsony**, pedig a szlovákiai települések közelsége egyedi előny.

Ezek a kihívások együttesen indokolják egy összehangolt, több szektort érintő akcióterv létrehozását.

- ✓ **csendes, élhető falusi környezet,**
- ✓ **érintetlen természet,**
- ✓ **alacsony látogatószám (de növekvő érdeklődés),**
- ✓ **széttöredezett szolgáltatási rendszer,**
- ✓ **nagy helyi tudás és kulturális gazdagság,**
- ✓ **szoros településközi kapcsolatok,**
- ✓ **erős identitás és élő hagyományok.**

A terület karaktere a résztvevők megfogalmazása alapján:

„Egy nyugodt, értékalapú, fenntartható vidéki térség – közel a fővároshoz, mégis világokkal távolabb.”

CÉLCSOPORTOK ÉS KEDVEZMÉNYEZETTEK RÖVID BEMUTATÁSA

A Börzsöny-Ipoly térségbe érkező látogatók és a fejlesztésekből részesülő helyi szereplők sokszínűek. A térség adottságai — természetközeli környezet, kulturális örökség, nyugalom — egyszerre vonzanak hazai és határon túli vendégeket, miközben a helyi közösségek számára is fontos gazdasági és társadalmi lehetőségeket teremtenek.

Látogatói célcsoport:

A térség olyan látogatókat vonz, akik a természeti élményeket, a kulturális örökséget és a lassú, felelős turizmust részesítik előnyben:

- ✓ **gyalogtúrázók és természetjárók,**
- ✓ **kerékpáros és lovas turisták,**
- ✓ **vízitúrázók az Ipoly folyón,**
- ✓ **örökség- és kultúra iránt érdeklődők,**

Célcsoport tekintetében a térség jelenleg szinte minden korosztályt megcéloz. Leginkább a családosok, középkorúak (baráti társaságok, párok) és a fiatal felnőttek (baráti társaságok) keresik fel a desztinációt.

Kiemelten fontos látogatói csoportok:

- ✓ **Budapestről, vagy a Budapesti Agglomerációból érkező vendégek és egynapos látogatók,** akik számára a térség gyorsan és könnyen megközelíthető, így ideális néhány órás és hétvégi úti célként tartják számon.
- ✓ **Szlovákiai látogatók** (az Ipoly túloldaláról), akik számára a határmenti települések kulturális és természeti értékei könnyen elérhetők.

KEDVEZMÉNYEZETTEK

A térség fejlesztései több társadalmi csoport számára jelentenek közvetlen vagy közvetett előnyt.

Közvetlen kedvezményezettek

- ✓ **helyi lakosság és közösségek**
- ✓ **turisztikai szolgáltatók és vendéglátóhelyek, szálláshely-üzemeltetők**
- ✓ **helyi termelők (gasztronómia, kézművesség),**
- ✓ **kulturális és örökségi intézmények,**
- ✓ **iskolák és fiatalok (környezeti nevelési programok révén).**

Sérülékeny társadalmi csoportok, akiknek a bevonása kiemelten fontos

- ✓ **fogyatékkal élő személyek,**

- ✓ roma lakosság,
- ✓ nők (különösen fiatal nők és egyedülálló anyák),
- ✓ idősek,
- ✓ alacsony jövedelmű háztartások.

A fejlesztések célja, hogy **minden társadalmi csoport számára hozzáférhető és befogadó szolgáltatások** jöjjenek létre, és a turizmus valóban növelje a helyi életminőséget.

SWOT-ELEMZÉS

SWOT - BÖRZSÖNY & IPOLY VÖLGYE

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
Sokszínű kulturális, természeti kínálat	A kínálatban széttöredezetheztség, egyéges térségi márká hiánya.
Tudatos és fenntartható utazások iránti igény növekedése a térségben	Gyenge digitális jelenlét, korlátozott marketing
Kiváló megközelíthezőség, földrajzi elhelyezkedés a térség egészében	Bizonyos településeken (pl. Felső-Ipoly) mentén tömegközlekedéssel gyeng összeköttetés, akadálymentesítés hiányai
Növekvő vendégszám és szálláshelykapacitás bővülés	Egyoldalú kínálat a premium magán szálláshelyek esetén
Erős kulturális és narratív örökség (Drégely vára, legendák, palóc kultúra).	Gyenge élményígéretek a narratívákkal kapcsolatban, alulhasznosított infrastruktúrák (pl. Drégelypalánki Látogatóközpont).
Kisvasutak, malomörökség, történelmi tájelemek, érintetlen és gazdag természeti környezet az aktív turizmusban	Egynapos látogatók számára vonzó attrakciók túlzott jelenléte, hálózatosogás hiánya
Helyi termékek változatos köre (almatermékek, jégbor, chili, fermentált italok).	Hiányzó egyéges helyi termék brand

LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
Tematikus turisztikai útvonalak és komplex élménycsomagok kialakítása (pl. várak, kisvasutak, palóc gasztronómia, aktív turizmus), storytelling alapú fejlesztések.	Erősebb turisztikai desztinációk elszívó hatása (pl. Mátra-Bükk)
Egységes térségi márka és összehangolt desztinációmá케팅 létrehozása, a Budapest és környéke DMSZ szervezettel együttműködve.	A térség turisztikai szereplőinek együttműködési nehézségei fennmaradnak.
Digitális turisztikai fejlesztések: online foglalási rendszerek, közösségi média, digitális élménytartalmak erősítése.	A kívánt célcsoport elérése megghiúsul, alacsony arányú.
Fenntartható és ökoturisztikai trendek erősödése, lassú turizmus iránti növekvő kereslet.	A természeti környezet túlterhelése vagy állapotromlása a nem megfelelő turizmuskezelés miatt.
Határon átnyúló turisztikai együttműködések és pályázati források bevonása.	Pályázati források csökkenése vagy bizonytalan finanszírozási környezet, önkormányzatok és piaci szereplők alacsony likviditása.
Helyi termékek és gasztronómiai kínálat erősítése egységes branddel és élményalapú programokkal.	A piaci szereplők alacsony pénzügyi likviditása.
Kerékpáros, vízi és gyalogos infrastruktúra további fejlesztése.	Infrastrukturális fejlesztések elmaradása vagy lassú megvalósulása.
Kulturális örökségre épülő storytelling és élményalapú interpretáció fejlesztése.	A kulturális és természeti értékek fokozatos elvesztése vagy hitelességük gyengülése.
Növekvő belföldi turizmus és rövid, természetközeli utazások népszerűsége.	Utazói magatartás folyamatos változása.

STRATÉGIAI PRIORITÁSOK ÉS SMART CÉLOK

A Börzsöny–Ipoly térség fejlesztési irányait az előző fejezetekben azonosított természeti, kulturális, társadalmi és turisztikai kihívások határozzák meg. A stratégiai prioritások célja, hogy **összefogják és irányba állítsák** azokat a területeket, amelyek a fenntartható fejlődés, a helyi közösségek erősítése és a térségi együttműködés szempontjából a legfontosabbak. A prioritásokhoz kapcsolódó **SMART célok** konkrét, mérhető és időben ütemezett eredményeket határoznak meg, amelyek a következő években irányítják a fejlesztéseket.

STRATÉGIAI PRIORITÁSOK

Prioritás 1 – Felelős és fenntartható turisztikai infrastruktúra fejlesztése

A nemzetközi és hazai trendek, a mintaterülete helyzetelemzése, SWOT analízise, valamint a térségben megvalósult workshopok és egyeztetéseken elhangzottak is egyértelműen alátámasztják, hogy a fenntartható turizmus irányai, így a természetközelség, a lelassulás, az egészségtudatosság, a helyiekkel való kapcsolódás, a lokális élménykínálat és helyi termékek szerepe alapvető fontosságú a jövő utazói magatartásában. A helyi keresleti-kínálati viszonyokat elemezve, valamint a workshopokon elhangzott műhelymunkák eredményeképp egyértelmű cél az Ipoly völgye térségében nem a turizmus mennyiségi növelése, hanem a minőségi, lassú, értékalapú élmény biztosítása, amely illeszkedik a térség természetközeli karakteréhez.

A célunk a gyalogos, kerékpáros, lovas és vízi turizmus infrastrukturális feltételeinek javítása, összekapcsolása és fenntartható módon történő fejlesztése, mindezt a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság és az Ipoly Erdő Zrt. szakmai iránymutatásai alapján.

Kiemelt elemek: útvonalak összekapcsolása, jelzésfelújítás, pihenőhelyek, információs pontok, Ipoly-parti hozzáférések javítása.

Prioritás 2 – Kulturális örökség aktiválása, storytelling alapú élményfejlesztés

A térség egyedi kulturális-narratív elemeinek – legendák, mítoszok, történelmi helyek – turisztikai aktiválása.

A helyi mítoszok – Börzsönyi betyár, Sisa Pista, Dunai szörny –, valamint Drégely vára és a Palóc kulturális örökség olyan különleges elemek, amelyek élményszerű, modern interpretációra adnak lehetőséget, online és offline módon egyaránt.

Kiemelt elemek: Drégely vára interpretáció, Börzsönyi betyár történet, Dunai szörny, Palóc örökség, tematikus mesélő pontok.

Prioritás 3 – Befogadó és akadálymentes turizmus megvalósítása

A turizmus fizikai, információs és szolgáltatási hozzáférhetőségének fejlesztése, különös tekintettel a fogyatékkal élő személyekre, roma közösségekre, nőkre, idősekre és más sérülékeny társadalmi csoportokra. Kiemelt elemek: Akadálymentes útvonalak, szolgáltatások és kommunikációs elemek.

Prioritás 4 – Helyi termékgazdaság és gasztrokultúra fejlesztése

A helyi termékek – gyümölcsök, jégbor, chili, erjesztett italok, gyógynövényes készítmények – turisztikai integrációja és térségi márkába szervezése. Kiemelt elemek: helyi termékútvonalak, piacok, workshopok, termelők hálózatosodása.

Prioritás 5 – Települések közötti és határmenti együttműködés erősítése

A térségi fejlődés alapja, hogy a települések, civil és gazdasági szereplők, turisztikai szolgáltatók, egyházi és természetvédelmi intézmények közösen alakítsák ki a jövőbeli irányokat.

A 20 település közös turisztikai fellépésének megteremtése, valamint a szlovákiai partnertelepülésekkel való kapcsolatok fejlesztése. Kiemelt elemek: közös platform, egységes kommunikáció, közös termékek, határmenti ökoturisztikai útvonalak.

SMART CÉLOK

A SMART1 célok a fent megfogalmazott prioritások megvalósítását támogatják.

SMART cél 1 – Fenntartható turisztikai infrastruktúra

- S** Legalább 5 kulcsfontosságú turisztikai útvonal (gyalog, kerékpár, lovas, vízi) összekapcsolása és fejlesztése.
- M** Jelzésfelújítás, infrastruktúra-fejlesztés minimum 10 helyszínen történő megvalósulása (db)
- A** Kizárólag szoros együttműködések kialakulásával (önkormányzatok, települések, DINPI és Ipoly Erdő Zrt.)
- R** Programkínálat és élményígéret növekedése, a helyi gazdaság aktivitásának növelése várható.
- T** 2026–2028 között.

SMART cél 2 – Örökségi és storytelling attrakciók fejlesztése

- S** 3–5 új tematikus storytelling pont létrehozása (pl. Drégely, betyár, Dunai szörny).
- M** Interaktív tartalmak, információs táblák, digitális élmények számának növekedése (5 db)
- A** Települések és kulturális szervezetek együttműködésével tud kizárólagosan megvalósulni.
- R** Erősödik a térség egyedi turisztikai identitását, a látogatószám folyamatosan emelkedik, a gazdasági szereplők bevonódnak az élményígéreték biztosításába.
- T** 2025–2027.

SMART cél 3 – Befogadó turizmus

- S** 2–3 új akadálymentesített turisztikai helyszín kialakítása.
- M** Infrastrukturális fejlesztések, információs anyagok, képzések/workshop megvalósulása az inkluzív turizmus jegyében (3 db).
- A** Önkormányzatok, ipolytölgyesi intézmény, valamint civil szervezetek bevonásával tud megvalósulni.

¹ SMART betűszó jelentése:

S: konkrét (Specific)

M: mérhető (Measurable)

A: teljesíthető (Achievable)

R: releváns (Relevant)

T: időben ütemezett eredményeket (Time-bound)

R A térség társadalmi befogadásának növelése, az inkluzív turizmus feltételeinek javulásával a desztináció kínálatában való erőteljesebb megjelenés.

T 2026-ig.

SMART cél 4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése

S Térségi „Börzsöny-Ipoly” termékprofil kidolgozása.

M 15–20 termelő bevonása a helyi termékprofil, brand létrehozásában.

A Termelők, vállalkozók, civil szereplők együttműködésével valósulhat meg a cél.

R A helyi gazdaság és identitás erősödik, a gazdasági szereplők versenyképessége növekszik.

T 2025–2027.

SMART cél 5 – Településközi és határmenti együttműködés

S Közös turisztikai platform létrehozása 20 település részvételével.

M Minimum 3 határmenti projekt előkészítése.

A Önkormányzatok, szlovákiai partnerek, turisztikai szolgáltatók együttműködésével érhető el a cél

R A térség egységes turisztikai rendszerként jelenik meg.

T 2026-ig.

AKCIÓTERV CÉLOK, INTÉZKEDÉSEK ÉS TEVÉKENYSÉGEK ÖSSZHANGJA

PRIORITÁS 1: FENNTARTHATÓ, FELELŐS TURISZTIKAI INFRASTRUKTÚRA

CÉL: túraútvonalak, ökoturisztikai infrastruktúra és tematikus helyszínek fejlesztése, összekapcsolása, a minőségi és fenntartható turizmus erősítése

Tevékenység	SMART célokhoz való kapcsolódás	Felelős, stakeholder	Időzítés	Források	Indikátor
Intézkedés 1 – Ökoturisztikai útvonalak fejlesztése és összekötése					
Gyalogos és kerékpáros útvonalak összekapcsolása a felső Ipoly-térségben	S1 – Fennt. turisztikai infra.	Önkormányzatok, DINPI	2026–2028	Interreg SK–HU, TOP Plus, önkormányzati hozzájárulás	3 új összekapcsolt útvonal
Honti-szakadék biztonságos, jelzett megközelítésének fejlesztése	S1 – Fennt. turisztikai infra.	DINPI, Ipoly Erdő Zrt.	2026	LIFE Nature & Biodiversity, Interreg SK–HU, DINPI saját forrás	Új jelzett útvonal kialakítása
Lovas túraútvonalak kijelölése és pihenőhelyek kialakítása	S1 – Fennt. turisztikai infra.	Turisztikai szolgáltatók	2026–2027	Interreg SK–HU, magánszektor együttműködés, települési hozzájárulás	2 új lovas szakasz kialakítása
Intézkedés 2 – Pihenőhelyek és információs pontok					
Mesélő kilátópontok kialakítása 2 helyszínen	S1 – Fennt. turisztikai infra. S2 – Örökség és storytelling	Települések + kulturális szakemberek	2026–2027	Creative Europe, Interreg SK–HU, települési kulturális keret	2 új storytelling pont
Információs táblák és QR-kódos tartalmak telepítése a pilot pontokon: Diósjenői Tájháza, Honti-szakadék, Drégely vára	S1 – Fennt. turisztikai infra. S2 – Örökség és storytelling	Települések, kulturális szervezetek	2026	Interreg SK–HU, Creative Europe, hazai kulturális, turisztikai források, szponzoráció	6 új információs elem
Ipoly-parti vízi beszállók fejlesztése	S1 – Fenntartható turisztikai infra.	Önkormányzatok	2026–2028	Interreg SK–HU, ERFA határmenti programok, helyi vállalkozások partneri hozzájárulása	2 új beszálló
Intézkedés 3 – Integrált turisztikai útvonalak megalapozó bejárása					
Vezetett túra szervezése a DINPI-vel (pl. Honti-szakadék vagy Diósjenői Tájháza környéke, Drégely vára)	S1 – Fenntartható turisztikai infra.	DINPI + Települések	2026 Tavaszi	Projekt saját forrás (Interreg Danube Region Programme), DINPI szakmai hozzájárulás, önkéntes közreműködés	1 megtartott túra

PRIORITÁS 2 – KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG ÉS STORYTELLING

CÉL: túraútvonalak, ökoturisztikai infrastruktúra és tematikus helyszínek fejlesztése, összekapcsolása, a minőségi és fenntartható turizmus erősítése

Tevékenység	SMART célokhoz való kapcsolódás	Felelős, stakeholder	Időzítés	Források	Indikátor
Intézkedés 1 – Storytelling, élmény és érték alapú útvonalak kialakítása					
Börzsönyi betyár tematikus sétaútvonal létrehozása	S2 – Örökség és storytelling	Kulturális szakemberek	2026-2027	Creative Europe (kulturális tartalomfejlesztés), Interreg SK-HU (kulturális tematikus útvonalak), hazai önkormányzati, civil pályázati források	Tematikus útvonal létrejötte
Drégely-vár interpretációs fejlesztés	S2 – Örökség és storytelling	Önkormányzat, DINPI	2026-2028	Interreg SK-HU (örökség & turizmus), LIFE (táji interpretáció és élőhelyvédelem), DINPI pályázati forrásból, hazai turisztikai és örökségvédelmi támogatások	1 új interpretáció
Palóc Múzeummal (Balassagyarmat) közös kulturális pilotprogram kialakítása	S2 – Örökség és storytelling	Múzeum, helyi önkormányzatok	2026	Creative Europe (pilot kulturális program), Interreg SK-HU, múzeumi pályázati források, hazai kulturális alap	1 pilot program
Az Ipoly-völgy és a Börzsönyi térség, mint fenntartható turisztikai desztináció népszerűsítése és erősítése Magyarországon	S2 – Örökség és storytelling	Civil szervezetek, Önkormányzatok	2026-2028	Interreg DRP, önkormányzati források, közösségi adományok	5-10 résztvevő/ esemény
Intézkedés 2 – Digitális és helyszíni interpretáció					
Digitális mesetérkép létrehozása	S2 – Örökség és storytelling	Civil szervezetek	2026-2027	Creative Europe – digitális örökség, Interreg SK-HU (digitális turisztikai tartalom), hazai kulturális és civil források	Digitális felület
Palóc mítoszok gyűjtése és közzététele	S2 – Örökség és storytelling	Kulturális szereplők	2026	Creative Europe (örökség digitalizáció), hazai kulturális intézményi pályázatok	10 publikált történet
Dunai szörny installáció létrehozása	S2 – Örökség és storytelling	Települések	2026-2027	Interreg SK-HU (tematikus helyszínek), Creative Europe (kulturális installációk), szponzoráció, közösségi finanszírozás	Installáció létrejön

PRIORITÁS 3 – BEFOGADÓ ÉS HOZZÁFÉRHETŐ TURIZMUS

Cél: Hozzáférhető, inkluzív turisztikai élmények biztosítása a fogyatékkal élők, roma lakosság, nők és idősek számára.

Tevékenység	SMART célokhoz való kapcsolódás	Felelős, stakeholder	Időzítés	Források	Indikátor
Intézkedés 1 – Fizikai akadálymentesítés					
Fogyatékossgal élők számára bejárható útvonal a pilot területen	S3 – Befogadó turizmus	Önkormányzat, DINPI	2026	ESZA+ – pályázatok, Interreg SK–HU, DINPI pályázatok, hazai akadálymentesítési források	1 új útvonal
Pihenőhelyek akadálymentesítése	S3 – Befogadó Turizmus	Települések	2026–2027	EMVA – Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap pályázatok, Interreg SK–HU, hazai beruházási források	3 helyszín
Vasúti megközelítés javítására tanulmány és javaslatlattel	S3 – Befogadó turizmus	MÁV Csoport, helyi önkormányzatok	2026	CEF – Connecting Europe Facility Alap pályázatok, MÁV fejlesztési keret, Interreg SK–HU kutatási komponens	Tanulmány elkészül
Intézkedés 2 – Szolgáltatói és közösségi befogadás					
Inkluzív turisztikai térkép készítése	S3 – Befogadó turizmus	Civil szervezetek	2026	CERV – Jogok és Értékek Program, ESZA+, Interreg SK–HU, civil pályázati források, Visit Hungary	Publikált térkép
Roma kulturális program integrálása turisztikai kínálatba	S3 – Befogadó Turizmus	Települések + Roma közösségek	2026–2027	CERV, Interreg SK–HU, ESZA+, hazai pályázati források	1 program/év
Idősek és nők bevonása helyi interpretációs projektekbe	S3 – Befogadó Turizmus	Települések	2026–2027	ESZA+, Erasmus+ felnőtt tanulás, Interreg SK–HU, hazai civil pályázatok	10 résztvevő/év

PRIORITÁS 4 – HELYI TERMÉKEK ÉS GASZTRONÓMIA FEJLESZTÉSE

Cél: Helyi termékgazdaság és gasztrokultúra összehangolt fejlesztése, turisztikai integrációja

Tevékenység	SMART célokhoz való kapcsolódás	Felelős, stakeholder	Időzítés	Források	Indikátor
Intézkedés 1 – Térségi helyi termékbrand kialakítása					
Börzsöny-Ipoly helyi termékprofil megalkotása	S4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése	Termelők, civil szervezetek	2026	EMVA – Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap, Interreg SK-HU, hazai vidékfejlesztési támogatások	Brandterv elkészül
Termelők hálózatba szervezése	S4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése	Települési önkormányzatok, termelők	2026–2027	EMVA, ESZA+ vállalkozásfejlesztés, hazai agrármarketing források	10 csatlakozó
Gasztronómiai tematikus napok	S4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése	Önkormányzatok, civil szervezetek	2026–2028	Interreg SK-HU, Magyar Turisztikai Ügynökség, magán szponzoráció	1 esemény/év
Intézkedés 2 – Termékútvonalak kialakítása					
Alma–chili–jégbor útvonal létrehozása	S4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése	Termelők	2026–2027	EMVA, Interreg SK-HU, hazai termékmarketing pályázatok	Útvonal elkészül
Helyi piacfejlesztés és vásárok	S4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése	Települési önkormányzatok	2026–2028	EMVA, Interreg SK-HU, hazai fejlesztési források	3 új esemény
Gyógynövényes és fermentált termékek bemutatópont létrehozása	S4 – Helyi termékgazdaság fejlesztése	Termelők	2026	EMVA, hazai agrárinnovációs források, magánszektor partnerség	1 bemutatóhely

PRIORITÁS 5 – TELEPÜLÉSKÖZI ÉS HATÁRMENTI EGYÜTTMŰKÖDÉS

Cél: 20 település és szlovák partnereik összehangolt turisztikai fellépésének megteremtése.

Tevékenység	SMART célokhoz való kapcsolódás	Felelős, stakeholder	Időzítés	Források	Indikátor
Intézkedés 1 – Térségi turisztikai platform					
Közös turisztikai platform létrehozása	S5 – Településközi és határmenti együttműködés	Települések	2026	Interreg SK-HU, ERFA – Európai Regionális Fejlesztési Alap	1 db működő platform
Települési kínálatok összehangolása	S5 – Településközi és határmenti együttműködés	Koordinációs csoport	2026–2028	Interreg SK-HU, ESZA+	20 település együttműködik
Közös arculat és kommunikáció	S5 – Településközi és határmenti együttműködés	Turisztikai partnerség	2026–2027	Creative Europe, Interreg SK-HU marketing komponens	Arculati kézikönyv
Intézkedés 2 – Határmenti együttműködések					
SK-HU ökoturisztikai útvonal kialakítása	S1 – Fenntartható turisztikai infra S5 – Településközi és határmenti együttműködés	Települések + szlovákiai partnerek	2026–2028	Interreg SK-HU, ERFA határmenti Turizmus	Útvonal létrejön
Határmenti kulturális esemény szervezése	S5 – Településközi és határmenti együttműködés	Települések	2026–2028	Interreg SK-HU, Creative Europe, települési kulturális keret	1 esemény/év
Közös kommunikációs kampány	S5 – Településközi és határmenti együttműködés	Koordinációs egység	2026–2027	Interreg SK-HU, Creative Europe, ERFA határmenti támogatási pályázatok	Kampány fut

MONITORING ÉS ÉRTÉKELÉSI KERETRENDSZER

A Börzsöny–Ipoly térség monitoringja egyszerű, közösségi és a helyi szereplők számára is könnyen fenntartható. A rendszer két fő pilléren nyugszik: **éves térségi találkozó és projektzárás előtti monitoring workshopon**. Ezt egészíti ki minden új fejlesztési elemnél egy **digitális, QR-kód alapú visszajelzési lehetőség**, amely valós idejű információt szolgáltat a térség használatáról.

A monitoring feladata:

- ✓ követni a fejlesztések előrehaladását,
- ✓ rögzíteni az év során elért eredményeket,
- ✓ a SMART célok teljesülését értékelni,
- ✓ bevonni a helyi szereplőket a fenntartási döntésekbe,
- ✓ valós látogatói és felhasználói adatot gyűjteni digitális eszközökkel.

MONITORING ALKALMAK

Éves térségi találkozó

Évente egyszer a települések, civil szervezetek és szakmai szereplők áttekintik:

- ✓ a megvalósult tevékenységeket,
- ✓ a látogatói visszajelzéseket,
- ✓ a termékek és szolgáltatások működését,
- ✓ az online adatgyűjtés eredményeit.

Monitoring Workshop (2026 tavasza)

A projektzárás előtt:

- ✓ felosztják a monitoring felelősségeket 2026 utánra,
- ✓ meghatározzák, mely szereplő mit követ hosszú távon (útvonal, installáció, információs pont stb.),
- ✓ elfogadják a „Monitoring Felelősség-megosztási Tervet”.

MONITORING MÓDSZERTAN – OFFLINE ÉS ONLINE INTEGRÁLT RENDSZER

A monitoring egyszerű, két alapvető adatszintet kombinál:

Helyszíni megfigyelés (offline)

- ✓ évente egyszer minden települési szereplő bejárja a saját útvonalait,
- ✓ ellenőrzik: jelzések, információs pontok, táblák, infrastruktúra állapota,
- ✓ fotódokumentáció készül.

Digitális adatgyűjtés (online)

Minden újonnan kialakított turisztikai elemhez QR-kód kerül kihelyezésre, amely:

- ✓ rövid látogatói visszajelzést gyűjt (Élmény? Megközelíthetőség? Jó állapotban van-e?)
- ✓ jelzi a látogatások számát (QR-szkennelések száma),
- ✓ lehetőséget ad problémabejelentésre,
- ✓ a helyi termékpontok esetében egyszerű érdeklődés- vagy regisztrációgyűjtést is lehetővé tesz.

Online gyűjtés tipikus helyszínei:

- ✓ Storytelling pontok: QR-kódok, amelyek a legkisebb ráfordítással a legjobb minőségű adatot biztosítják.
- ✓ Diósjenői Tájház – pilot interpretációs elemek
- ✓ Honti-szakadék – jelzett útvonal
- ✓ Balassagyarmati Palóc Múzeum – kulturális pilotprogram
- ✓ Ipoly-parti víziturisztikai beszállópontok
- ✓ Termékútvonalak (alma–chili–jégbor)
- ✓ Helyi piacok és termékesemények
- ✓ Akadálymentes útvonalak
- ✓ Lovas és kerékpáros pihenőpontok

Monitoring felelősök

- ✓ **Települési önkormányzatok** – saját turisztikai elemeik állapotának figyelése
- ✓ **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság** – természetvédelmi ellenőrzés
- ✓ **Ipoly Erdő Zrt.** – erdei infrastruktúra monitoringja
- ✓ **Turisztikai szolgáltatók** – programok visszajelzése
- ✓ **Civil szervezetek** – inkluzív szolgáltatások és társadalmi bevonás követése
- ✓ **Koordinációs csoport** – éves találkozók és a monitoring workshop megszervezése

Indikátorok:

A projekt sikerességének mérésére számos indikátort, KPI-t határoztunk meg, amelyeket meghatározott időszakonként nyomon követjük. Több indikátor már 2026-tól mérhető, azonban a projekt megvalósulását követően, a 2027. évtől látjuk a konkrét megvalósulás eredményeit.

INDIKÁTOR	MÉRTÉKEGYSÉG	NYOMONKÖVETÉS IDŐSZAKA
QR-kódos visszajelzések és szkennelések száma	db	havi jelentés készítése 2026 év végétől
megvalósult túrák és programok száma (pl. DINPI-vel közös mintatúra)	db	havi jelentés készítése 2027-től
új interpretációs pontok száma	db	évente, 2027-től
akadálymentesített elemek száma (db)	db	évente, 2027-től
termékútvonalakon részt vevő termelők száma	db	havi jelentés, 2027-től
határmenti együttműködések száma	db	évente, 2027-től
résztevők száma az éves térségi találkozók	fő	évente, 2027-től
települések bevonási aránya	db	évente, 2026-tól
a mintaterület vendégéjszaka-száma	db	havi jelentés, 2026-tól

KOMMUNIKÁCIÓ ÉS RÉSZVÉTELISÉG

A Börzsöny–Ipoly térség fejlesztése akkor lehet sikeres, ha a települések, szervezetek, szolgáltatók és lakosok folyamatosan értesülnek a közös munka előrehaladásáról, és aktív résztvevőivé válnak a folyamatnak. A kommunikáció célja az, hogy a térség minden érintettje hozzáférjen a legfontosabb információkhoz, és könnyen be tudjon kapcsolódni a közös gondolkodásba.

Fő érintettek és kommunikációs csatornák

A kommunikáció legfontosabb szereplői a települési önkormányzatok, a civil szervezetek, a turisztikai és kulturális szolgáltatók, a Duna–Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, az Ipoly Erdő Zrt., valamint a helyi termelők és a szlovák partnertelepülések.

A térségi információáramlás több csatornán keresztül zajlik:

- ✓ **éves térségi találkozó**, ahol minden érintett együtt értékeli a megvalósult fejlesztéseket;
- ✓ **projektzárás előtti közös egyeztetés**, amely biztosítja, hogy hosszú távon is fenntartható legyen a monitoring és az együttműködés;
- ✓ **helyszíni kommunikációs eszközök** (QR-kódok, információs táblák, rövid digitális tartalmak);
- ✓ **települési honlapok és közösségi oldalak**, ahol a lakosság követheti a változásokat;
- ✓ **szolgáltatók és kulturális intézmények közötti közvetlen információcsere**.

A kommunikáció célja, hogy mindenki tisztán lássa: mi készül, hol tart a folyamat, és milyen módon lehet bekapcsolódni.

BEVONÁS ÉS ÉRTÉKELÉS ÜTEMEZÉSE

A kommunikáció és beszámolás rendszerének két fő pillére van:

Éves térségi találkozó

Minden évben egy alkalommal a térség szereplői személyesen találkoznak, áttekintik az elkészült fejlesztéseket, megosztják tapasztalataikat, és közösen meghatározzák a következő év prioritásait.

Bevonási elvek

A bevonás célja, hogy a térség teljes közössége szerepet kapjon a fejlesztésekben. Kiemelt figyelmet kapnak:

- ✓ a helyi lakosok,
- ✓ sérülékeny társadalmi csoportok (fogyatékkal élők, roma közösségek, nők, idősek),
- ✓ helyi termelők és szolgáltatók,
- ✓ kulturális, örökségi és természetvédelmi partnerek.

A bevonás formái egyszerűek és közvetlenek: helyszíni egyeztetések, kisebb csoportos megbeszélések, pilot programok értékelése, valamint a QR-kódos visszajelzések fogadása.

MYSTICAL DANUBE

Készült a **GREEN AND MYSTICAL DANUBE STORYTELLING ROUTE - Transnational valorisation of natural and intangible cultural heritage for socio-economic development of rural areas in the Danube region (DRP0200231)** projekt keretében, amely az Interreg Duna Régió Programon keresztül az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával valósul meg.

CEEweb a Biológiai Sokféleségért

www.ceeweb.org, office@ceeweb.org

Megbízásából

Dr. Váradi Zsuzsanna

Innocity Kft.

2026 május

MELLÉKLET 1

MAGYARORSZÁG ÉS PEST MEGYE VENDÉGFORGALMÁNAK ALAKULÁSA

Turizmus – alapvetések és 2024. évi eredmények

A turizmus Magyarország GDP-jének több mint 13%-át, és közvetett módon 400 ezer család megélhetését biztosítja. Emellett a központi költségvetés bevételeinek is több, mint 10%-át a turizmushoz kapcsolódó fogyasztás és foglalkoztatás eredményezi.

A turizmus stratégiai fontosságú terület, a gazdaság egyik legfőbb hajtóereje. Az ágazatban dolgozók száma folyamatosan emelkedik, ami jól mutatja a turizmus erejét, valamint a kormány foglalkoztatást növelő intézkedéseinek hatékonyságát.

A 2024-es év a magyar turizmus rekordéve volt. Soha nem pihent ennyi honfitársunk az országhatáron belül, és soha nem látogatott ennyi turista hazánkba.

2024 egészében 18,2 millió vendég érkezett a magyarországi szálláshelyekre, ami 12%-kal haladta meg a 2023-as adatokat.

2024-ben 44,9 milliós vendégéjszaka-forgalom keletkezett, ami 7,3%-kal múlta felül a megelőző év eredményét. A szálláshelyek 1.065 milliárd forint (+17,5%), a vendéglátóhelyek 2.007 (+11,3%) milliárd forint bevételt értek el.

Az Eurostat adatai alapján a kereskedelmi szálláshelyeken a vendégek száma az EU-ban 2,4%-kal, Magyarországon 7,2%-kal nőtt. Ez azt jelenti, hogy hazánk vendégforgalma az EU-átlag közel háromszorosával bővült, ezzel a 7. volt a vendégszám-növekedés és 9. a legmagasabb vendégéjszaka-bővülés tekintetében.

A rekordév eredményeihez nagymértékben hozzájárult, hogy Budapest világbajnok lett a vendégszám növekedésében. A nemzetközi adatok alapján a magyar főváros e mutatót tekintve megelőzte pl. Miami, Los Angeles, Athént, Madridot, Barcelonát.

2024 a Budapest Airport történetének legsikeresebb éve volt. A Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtéren megforduló utasok száma 17,6 millió fő volt, ez 20%-kal magasabb, mint 2023-ban.

A turizmus kiváló teljesítményéhez a belföldi turizmus motorjának számító SZÉP-kártya is nagymértékben hozzájárult.

2024-ben tovább erősödött a SZÉP-kártya népszerűsége. A feltöltések összértéke meghaladta a 454 milliárd forintot (+2%). A kártyabirtokosok 432 milliárd forintot használtak fel 2024 decemberének végéig. A turisztikai célú költséket figyelembe véve több, mint 9%-kal költöttek többet, mint egy évvel korábban. A feltöltések összege mellett a kártyabirtokosok és az elfogadóhelyek száma is dinamikus növekedést mutat.

Pest megye vendégforgalma 2024-ben folytatta a bővülést 2023-hoz képest, mind a vendégszám, mind a vendégéjszakák tekintetében. A növekedés mértéke azonban

nem egyforma: míg a vendégérkezések élénk emelkedést mutatnak, addig a vendégéjszakák csak mérsékelten bővültek, és a tartózkodási idő enyhén csökkent. Ez összhangban van azzal a trenddel, hogy több rövidebb tartózkodású látogatás történt, ami részben Budapestről és környékéről érkező kirándulók és aktív pihenést keresők növekvő arányát tükrözi.

MELLÉKLET 2

STRATÉGIAI DOKUMENTUMOKHOZ VALÓ KAPCSOLÓDÁS

Jelen projekt célja, hogy több szempontból is illeszkedjen a Dunakanyar Aktív Turisztikai Stratégiájához is, amely szerint 2034-re a Börzsöny-Dunakanyar térsége a budapesti agglomerációban élők egyik legnépszerűbb aktív turisztikai desztinációja lesz, úgy, hogy helyiek számára a turizmusból fakadó előnyök, s nem a hátrányok érvényesülnek, illeszkedve a térség aktív turisztikai mottójához: „HEGYEN-VÖLGYÖN, KÉKEN-ZÖLDÖN - Aktívan az ország zöld vulkánján és -panorámatúraútjain!”

A Börzsöny-Dunakanyar térsége növekvő számban vonzza az aktív kikapcsolódásra és feltöltődésre vágyó fiatal és idősebb túrázókat, kerékpárosokat, vízi túrázókat, s különösen a családokat, akik az egynapos túrák mellett egyre nagyobb arányban kéthárom napot is a térségben töltenek, amelyhez hozzájárul, hogy az aktív turisták igényeit kielégítő, térségi hálózatba szerveződött szolgáltatók és vendéglátók a térség egész területén vonzó kínálatot nyújtanak.

A térség vonzerejét javítja az egyre színvonalasabb infrastrukturális helyzet (kiemelten a fenntartható közlekedési módokra alapozó elérhetőség), a tematikus utak, attrakciók és programok színes kínálata. A térségen belül önálló kínálattal jelentkeznek a különböző táji és természeti attrakciókkal rendelkező területek, mint a Dunakanyar, a Magas-Börzsöny, az Északi-Börzsöny, a Naszály, az Ipoly-mente és a Nógrádi medence dimbes-dombos területei. Cél, hogy a stratégia megvalósításával oldjuk egyes térségek túlturistasodását, míg a kevésbé frekvenciált részeket jobban integráljuk az aktív turisztikai térségbe. 2034-re a Börzsöny-Dunakanyar térsége Magyarország egyik legismeretesebb, könnyen elérhető egynapos vízi turisztikai helyszíne és hegyikerékpáros desztinációja, a fővárosi természetjárók egyik legnépszerűbb gyalogos kirándulóhelye lesz.

A térség Magyarország e-túráközpontja lesz: a túrázók növekvő hányada elektromos eszközökkel, különösen a minőségi szolgáltatást nyújtó vasúton (ill. hajón) érkezik a térségbe, s az állomásokról e-busszal, e-bike-kal (ill. kisvasúttal) indul tovább a Börzsöny belső területei felé. A térségben a parkolásból fakadó konfliktusok oldódnak, mert a személygépkocsival érkezők egyre nagyobb hányada a peremterületeken lerakja az autót, így a környezetterhelés is csökken.

A Börzsöny-Dunakanyar továbbra is a fővárosiak kiemelt gyalogtúra célpontja, akik a csodás kilátás mellett elsősorban a Börzsöny természeti szépségeit, nyugalmit, csendjét keresik. A térségen belüli kínálat egyre ismertebb és növekvő színvonalú lesz, amely a különböző célcsoportok (családok, idősek, gyerekcsoportok, zarándokok, kutyások, mozgáskorlátozottak stb.) számára is hívogató és élményt ad. Felértékelődnek a korábban kevésbé látogatott, a fő túraútvonalaktól távolabbi területek is, így a Dunakanyartól/Királyrétről eltolódik a súlypont. A térség rendkívül vonzó lesz a gyermekek és fiatalok körében, akik a gyalogtúrázás élményeit egyre nagyobb számban itt ismerik meg, akár iskolai keretek között is, s újra és újra itt keresik a túrázási lehetőséget csa-

ládjukkal és kortársaikkal, megalapozva a következő évtizedekre is a borsönyi túrázás növekvő vonzerejét. Ehhez a korszerű technológiák alkalmazása, a körtúrák és a szervezett programok is fontos eszközök lesznek. A térség egyre többek számára tud értéket is közvetíteni: a fiatalok környezeti nevelésében országos vonzaskörűvé válik, s a hazai zarándoklatoknak is egyre ismertebb helyszíné. A fővárosi agglomerációból és a tágabb térségből kerékpározni vágyók egyre szélesebb köre számára a térség körbe- és keresztülkerékpározása egyre vonzóbb lesz, az egynapos kerékpáros kirándulások mellett akár 2-3 programot kínálva, amelyet színvonalas szolgáltatási és infrastruktúrális háttér támogat, s vonzó attrakciók, élményhelyszínek teszik még tartalmasabbá, visszacsábítva őket újra és újra.

Az aktív turizmus fejlesztése a térség egészére kiterjed, a kevésbé frekvenciált területek erőteljesebb bekapcsolásával a vendégforgalom koncentrációja oldható, mely a dunakanyari települések élhetőségét is javítja. Az egyes szabadidőeltöltési módok fejlődése egymástól elkülönül, az egyes tevékenységek egymást nem zavarják, a konfliktusok elenyészők, miközben a nagyobb csomópontokban lehetőséget is kínálnak a „módváltásra” (attrakciók, eszközbérlés, szolgáltatások).

A térség középtávú céljai az alábbiakban foglalhatók össze:

- ✓ 2034-ben a Dunakanyar már sokkal kevésbé szenved a túlturizmustól, az autóforgalom zajától, a levegőszennyezéstől és zsúfoltságtól, a fejlesztéseknek köszönhetően az idelátogató turisták növekvő hányada már eleve közösségi közlekedéssel vagy kerékpárral érkezik, illetve a térség keleti részén megválnak gépjárművétől. A vasút- és hajóállomásoktól nagykapacitású kerékpárszállításra is alkalmas, nullemisziós, kényelmes közösségi járművek szállítják a vándorokat, melyek nemcsak napközben, hanem a kora reggeli és késő délutáni, esti órákban is elérhetőek. A Dunakanyar minőségi természeti, kulturális és gasztronómiai élményeket kínál az újra és újra visszatérő aktív vendégeknek.
- ✓ 2034-re az Ipoly-mente és a Nógrádi-medence Magyarország egyre ismertebb szelíd turisztikai célterülete, ahol a különböző aktív turisztikai tevékenységek infrastrukturális és szolgáltatási fejlődése az ökoturizmussal is összekapcsolódik, a helyi gazdaság és népességmegtartás szempontjából is kulcstényezőnek tekinthető, széleskörűen bevonva a helyi termékeket, tradíciókat is. Az Ipoly túlparti, határon túli területekkel közös gondolkozás és szolgáltatási integráció erősödik, miközben a természeti, táji értékek védelme és bemutatása is fokozódó együttműködésben történik.
- ✓ A térségben egyre több olyan szálláshely létesül, melyek a turisták számára egyedi élményt is nyújtanak. Az aktív turistákat célzó szálláshelykínálat egyre bőségebb számban és spektrumban, jó minőségben, megfelelő férőhelykapacitással áll rendelkezésre. Az újonnan létrehozott és a megújított épületek a hagyományos helyi építőanyagokat felhasználva, magas építészeti minőséget nyújtva, megjelenésükben is illeszkednek a környezethez és a hagyományokhoz. A vendéglátóhelyek gasztronómiai jegyei és minőségi helyi termék-kínálata az egész térségben jellem-

zové és elérhetővé válik. A turisták egyre magasabb minőségű bemutatóhelyeken ismerhetik meg a térség természeti, bányászati-ipari, kulturális, szakrális és építészeti tradícióit. A nagyberuházások nem zavarják meg a térség természeti környezetét, emberléptékűek és illeszkednek a hely szelleméhez. Az aktív turizmusban egyre több vállalkozás tud működni, fennmaradni, olyan szolgáltatásokat nyújtva, mely egyrészt a szervezett, vezetett túrákra is egyre nagyobb minőségi kínálatot biztosít, másrészt az egyéni túrázók számára is élménydúsabbá teszi a látogatást. Mindez a térségben élők helybenmaradását, a térségi identitás erősödését is eredményezi, ennek közösségformáló ereje mind az egyes településeken élők, s oda beköltözők, mind a térség kohéziója szempontjából fontos.

A mintaterület szempontjából a jövőbeni fejlesztések konkrét céljai:

BÖRZSÖNY: Az itt-tartózkodás meghosszabbítása komplex, aktív turisztikai élménylán-cok kialakításával A Börzsöny az ideérkező aktív vendégek számára, attrakciói, minőségi és széles spektrumú szálláshelykínálata révén akár hosszabb, 2-3 napos, tartalmas itt-tartózkodásra is kínál lehetőséget. E potenciál kihasználására több túratípusban, azok összekapcsolásával is van lehetőség a hegység területén, de akár a szomszédos területekre is kiterjedően. A Börzsöny túraútvonalhálózatát, az itt lévő szolgáltatók kínálatát e célt szem előtt tartva hálózati szempontból javasolt fejleszteni, összehangolni. Emellett természetesen az egynapos kirándulók számára is szükséges a minőségi szolgáltatási kínálat kialakítása a hegység egészében. Policentrikus aktív turisztikai csomóponti hálózatot javasolt fejleszteni: több olyan attrakzív központot létrehozni (pl. Királyrét, Törökmező, Nagyirtás, Kemence-Vilativölgy, Diósjenő, Királyháza, Kútberék), mely lehetővé teszi, hogy ne legyen akkora terhelés az egyes helyszíneken, s az attrakció- és minőségi szolgáltatásfejlesztések révén ezek élménygazdasága növekedjen.

IPOLY ÉS NÓGRÁD: Helyi tradíciókra alapozott aktív szelíd turizmus fejlesztése. Az Ipoly-mente és a Nógrádi-medence ma még nem tartozik a kiemelt turisztikai desztinációk közé, noha adottságai jelentősebb vendégforgalomra predesztinálnák. A térségben e területek a szelíd és ún. slow turizmus kifejezett célterületei lehetnek, útvonalai révén is illeszkedve a Kéken-zöldön szlogenhez (Ipoly vízi útja, Bánki, Nőtincsi és Jenői-tó, ill. a kialakított zöldutak), felfedezve a helyi tradíciók és termékek sokféleségét, s e vidék csendjét, akár hosszabb elidőzésre is lehetőséget kínálva.

A projekt tágabb mintaterületének vendégforgalma:

A tágabb térség vendégforgalma alakulásának vizsgálatakor a szobi, váci és rétsági településeket vettük alapul, majd a turisztikailag frekventált települések (amelyek a mintaterület magját alkotják) elemeztük.

A térség látogatottságát tekintve az elmúlt évek során új trendek is megjelennek: a szezonális koncentrációja, vagyis a leglátogatottabb időszak, a nyári és őszi hónapok mellett a vendégforgalom egyértelműen kitolódott már a tavaszi időszakra is. Ez több tényezőre vezethető vissza:

- 1 A Covid időszak a belföldi turizmusnak, azon belül az aktív turisztikai termékek térnyerésének kedvezett. Ez különösen igaz a Budapesti Agglomeráció, mint a térség legfontosabb küldőterülete esetén, hiszen a Börzsöny települései, az itt levő túraútvonalak, kisebb üzemméretű magán- és egyéb szálláshelyek könnyen elérhetővé váltak, a kereslet dinamikusán növekedett, míg a kínálat ezzel párhuzamosan a piaci igényeket próbálta kiszolgálni.

	Number of guests	Number of guest nights	Number of available rooms	Number of available rooms	Number of available bed	Length of stay (day)
2023	126339	273599	493	2120	7550	2,2
2024	133470	292798	538	2072	9048	2,2
2025	145882	307739	572	2186	9367	2,1
Change 2023/2024	105,6	107,0	109,1	97,7	119,8	101,3
Change 2024/2025	109,3	105,1	106,3	105,5	103,5	96,2
Change 2023/2025	115,5	112,5	116,0	103,1	124,1	97,4

A területi diverzifikáció azonban jelentős. A Duna menti települések vendégforgalma, elsősorban a nyári szezonban a túlturizmus és a társadalmi konfliktusok (helyiek és a vendégek) jeleit mutatják. Ezt a koncentrációt jól jelzik a vendégforgalmi adatok is, a váci, a szobi és a rétsági járás településein:

Settlement	Number of guestnights 2023	Number of guestnights 2025	Change (%)	Number of accomodation 2023	Number of accomodation 2025	Number of available bed 2023	Number of available bed 2025
Nagybörzsöny	52 466	66 402	126,6	36	36	695	728
Vác	29 929	30 703	102,6	36	36	856	752
Verőce	24 020	28 719	119,6	36	50	971	726
Zebegény	25 519	28 220	110,6	73	77	588	657
Nagymaros	22 256	26 270	118,0	90	106	588	626
Kismaros	14 560	20 769	142,6	48	64	241	323
Bánk	7 084	18 276	258,0	16	26	388	2 429
Szokolya	23 169	11 284	48,7	19	25	454	379
Diósjenő	14 498	10 906	75,2	19	18	445	373
Perőcsény	7 598	7 619	100,3	8	10	98	140
Alsópetény	5 981	7 444	124,5	8	6	112	102
Kemence	6 787	7 101	104,6	13	16	436	421
Horpács	1 356	5 083	374,9	3	3	118	119
Szendehely	6 631	5 018	75,7	7	6	132	122
Legénd	6 139	4 659	75,9	3	2	184	180

A mintaterületen a többi település esetén minimális a vendégforgalom, 200 vendégéjszaka alatti, egyedül Kóspallag település ért el markáns növekedést.

Ezzel együtt úgy gondoljuk, hogy az aktív élményt (pl. gyalogos túrázók, kerékpározók, teljesítménytúrázók) keresők száma növekedésével párhuzamosan a vendégéjszaka-szám tovább növelhető, szem előtt tartva a koncentráció feloldását.

- 2 A fenntartható, tudatos turizmus iránti igény és motiváció növekedése, mindemellett a „rohanós” társasutazásokkal, tömegturizmussal szemben egyre nagyobb népszerűségnek örvend az ún. slow turizmus, amely a kevésbé ismert desztinációk felfutását eredményezheti. Továbbá növekvő igény jelentkezik az egyediség iránt, amely a tradíciók felértékelődését is jelenti. A térségben számos olyan kezdemé-

nyezést látunk, amelyek a nemzetközi piaci trendekkel párhuzamosak, vagyis a vendégek egyre nagyobb arányban keresik a fenntartható, környezettudatos, a helyi, autentikus élményeket, a helyiekkel való kapcsolódás lehetőségét. Ez a Dunakanyar, különös tekintettel a mintaterületen levő településeken kiválóan érzékelhető, hiszen számos, nemzetközi érdeklődést is mutató jó gyakorlattal találkozhatunk, így pl. az ehető vadnövények bemutatását, felhasználását és az erre szakosodott speciális túrák és élménytáborok szervezését létrehozó Ezer fű-fa Virág; a fenntarthatóság egyik hazai, legelső képviselője a szálláshelyként és étteremként (zero-waste konyhával, saját zöldség- és gyümölcsöskerttel, megújuló energiával és farm to table koncepcióval működő, Zöld Michelin csillagos Natura Hill Zebegény), vagy pedig Kóspallag település, amely az elmúlt években elindult a környezettudatos, a helyi termékek és gazdaságfejlesztés útján.

- 3 Az aktív turizmus és egyedi élménytermékek felértékelődése: a leglátogatottabb attrakciónak egyértelműen a mintaterület közelében fekvő Királyrét tekinthető: mintegy 500 ezren látogatják meg. A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság adatai alapján a térséget egy-egy nyári hétvégén átlagosan 12 ezer ember keresi fel, az Ipoly Erdő Zrt. évente negyed millió látogatót fogad 3 kisvasúton és 3 turisztikai központjában, valamint egyéb létesítményeiben (valamint 9 szálláshelyen közel 19.000 vendégéjszakát bonyolít évente, ezáltal messze a térség legnagyobb szállásadója).
- 4 Célcsoport tekintetében a térség jelenleg szinte minden korosztályt megcélóz. Leginkább a családostok, középkorúak (baráti társaságok, párok) és a fiatal felnőttek (baráti társaságok) keresik fel a desztinációt. A kapcsolódó szolgáltatások, vonzerők és attrakciók, azok élményszerűsége ugyanakkor nem elégséges. A pontszerűen jelen lévő programok, az atomizált szolgáltatások miatt a térség még mindig inkább csak fél-egy napos desztinációnak számít. Speciális szegmenst jelentenek a nyaralótulajdonosok, akik nagyobb számban a Dunakanyar településein vannak jelen. Ők a települési infrastruktúrákat és szolgáltatásokat veszik igénybe, a költési hajlandóságuk is főleg a vendéglátóhelyekhez, kiskereskedelmi egységekhez kapcsolódva realizálódik.
- 5 Az épített attrakciók közül igen népszerű a Nógrádi vár, míg a természeti-táji attrakciók közül legnagyobb számban a kisvasutak környezete, a Katalinpusztai Kirándulóközpont, a Diósjenői Szabadidőpark vonzza a látogatókat.
- 6 Fontos a térség infrastrukturális fejlesztési irányvonalainak figyelembe vétele, különös tekintettel a fenntartható közlekedés terén, vagyis olyan útvonalak kijelölése, amely könnyen megközelíthető a célcsoportok számára. A térség aktív turisztikai stratégiáját figyelembe véve, a mintaterületen belüli élménypontnak igazodnia szükséges a jövőbeni fejlesztésekhez.

A mintaterület szempontjából tehát adottak a trendek, a stratégia víziója, a kínálat és kereslet, azonban egy fontos elem hiányzik, amelyre jelen projekt választ adhat, mégpedig a storytelling, a Börzsöny, mint aktív turisztikai desztináció mögött rejlő történetek, a hegység rejtélye, a vendégeket a természeti szépségen kívül a hely szellemiségét bemutató történet.

Erre hivatottak az olyan hidden gem pontok kialakítása, amely új lendületet hozhat az addig megszokott termékstruktúrának, a célpiac köre bővül, mindemellett a desztináció a vendégek mentális térképe szempontból is bővül.